

דגם תשובות – תלמוד, קטע שלא נלמד, מס' 006571, קיץ תשע"ז

הערה למעריך: דברים הכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחן.

1. א. המוצא את התפילין בשדה, מותר לו להכניס אותן לעיר או לבית כדרך הנחת תפילין בחול, אחת על הזרוע ואחת על הראש; וחוזר ומכניס בדרך זו עוד זוגות, עד שמכניס את כל זוגות התפילין שמצא.
הכנסה בדרך זו היא דרך מלבוש ואינה אסורה [מן התורה] בשבת [וחכמים התירו משום חשש להפסד התפילין].
ב. ישנות – ברור שהן תפילין על פי הקשר העשוי כמין שדי, ויש בהן קדושה ואסור להשאיר אותן בביזיון; חדשות – ייתכן שאינן תפילין אלא קמע ואין בהן קדושה, ולכן לא מחללין עליהן את השבת.
2. א. בעניין הצלה מדלקה בשבת, סבר רבי מאיר שבדרך מלבוש אפשר להציל הרבה בגדים בפעם אחת. לכן לכאורה תנא קמא שבמשנתנו, שמגביל הוצאה בדרך מלבוש רק לזוג אחד של תפילין בכל פעם, אינו בדעת רבי מאיר.
ב. (1) הכינוי "סתמא" מכוון למשנה "ולשם מוציא כל כלי תשמישו...".
(2) בנוגע למשנה זו יש ברייתא שמפרשת אותה ובה מוזכר רבי מאיר.
3. אפשר לומר שמשנתנו היא גם לפי דעת רבי מאיר, וחכמים קבעו שאופן הלבישה או ההנחה יהיה על פי המקובל ביום חול. בלבישת בגדים ביום חול אפשר ללבוש בגדים רבים, ולכן גם בהצלה מן הדלקה בשבת אפשר ללבוש בגדים רבים (וזו דעת רבי מאיר), אבל הנחת תפילין ביום חול שונה מלבישת בגדים – היא תמיד זוג אחד בלבד, ולכן בהצלת התפילין בשבת יש להניח זוג תפילין אחד בכל פעם (וגם רבי מאיר עשוי להסכים לכך).
4. על פי רש"י – כי כל ההיתר הוא רק על פי דרך ההנחה לצורך קיום המצווה [יותר מקיום המצווה אינו נחשב דרך מלבוש]. על פי התוספות – כי אם יניח יותר מזוג אחד יעבור על "בל תוסיף".
5. א. "משום הצלה" אינו שיקול מספיק כדי להתיר, ו"דרך מלבוש" הוא שיקול מספיק כדי להתיר רק אם שבת זמן תפילין הוא, אבל אם שבת לאו זמן תפילין הוא, אפילו זוג אחד אינו נחשב מלבוש גמור בשבת, שהרי אין דרך להניחם, אבל חכמים התירו לעשות זאת לצורך הצלת התפילין.
ב. מותר להכניס כמה זוגות שהאדם יכול להכניס דרך מלבוש.
נימוק: לצורך ההצלה חכמים החשיבו את התפילין תכשיט ומלבוש, ואם כן יהיה מותר להכניס כמה זוגות שיוכל האדם לשים על עצמו בדרך זו [אין שיעור למספר התכשיטים שאדם עונד בכל פעם].
6. א. על פי רש"י – כאשר התפילין מונחות לא במקום תפילין, אין זה תכשיט, כי הן בולטות מדי ואסור להכניסן כך כי הן כמשא.
על פי התוספות – כאשר התפילין מונחות לא במקום תפילין, אין זה "דרך מלבוש", כי לא מניחים כך ביום חול.
ב. בליטת התפילין אינה גורמת לתפילין לא להיחשב תכשיט.
7. רבן גמליאל סובר שחכמים התירו להכניס תפילין רק כאשר התפילין מונחות במקום תפילין, ומכיוון שיש בראש מקום להניח בו שתי תפילין, מכניס בכל פעם שני זוגות תפילין.

8. א. (1) קושיה – על פי דברי רב שמואל בר רב יצחק ברור מדוע התיר רבן גמליאל להכניס שתי תפילין של ראש אבל לא ברור מדוע הוא התיר להכניס גם שתי תפילין של יד.
[הערה למעריך: על תת־סעיף זה – 40%]
- (2) תירוץ – לפעמים אדם מניח שתי תפילין על זרועו, כמו המקרה שתיאר רב הונא על אדם שנצרך להוריד את התפילין של ראש ולקושרן בזרועו, אף שאין מקום לכך לשם קיום המצווה.
דחייה – רב הונא תיאר מצב שאדם קושר את התפילין של ראש על זרועו בליט בררה כדי להימנע מביזוי התפילין, אבל אין זה אומר ששתי התפילין שעל זרועו הן כמו תכשיט ומותר להכניסן כך.
[הערה למעריך: על תת־סעיף זה – 60%]
- ב. גם בראש וגם ביד יש מקום שראוי להניח בו שתי תפילין, ולכן רבן גמליאל התיר להכניס שניים שניים.
9. החולקים הם תנא קמא ורבן גמליאל.
לפי הצעה זו, תנא קמא סובר שיש ביד ובראש מקום לזוג אחד של תפילין, ורבן גמליאל סובר שיש ביד ובראש מקום לשני זוגות של תפילין.
10. א. תנא קמא סובר ששבת היא זמן תפילין, והן נחשבות לתכשיט רק בדרך מצוותן, כלומר זוג אחד בלבד.
תנא קמא סובר ששבת היא זמן תפילין, וכאשר מניח שני זוגות תפילין עובר על "בל תוסיף" ואחד הזוגות נחשב למשא.
ב. רבן גמליאל סובר ששבת אינה זמן תפילין, וההיתר להכניסן אינו קשור למצווה אלא להיותן תכשיט, ולכן מותר להכניס שניים שניים כאשר הן מונחות במקום התפילין.
מכיוון שלא מדובר במצווה לא עובר על "בל תוסיף" בהנחת שני זוגות תפילין.
11. א. לדעת תנא קמא, שבת זמן תפילין ומצוות צריכות כוונה, ולכן אם יניח יותר מזוג תפילין אחד ויתכוון למצווה עובר על "בל תוסיף", ואם לא יתכוון למצווה כל זוגות התפילין שיניח הן משא.
ב. לדעת רבן גמליאל, שבת זמן תפילין ומצוות אינן צריכות כוונה, ולכן אם יניח שני זוגות תפילין ולא יתכוון למצווה [ולכן לא יעבור על "בל תוסיף"], על כל אחד מן הזוגות אפשר לומר שהוא המצווה.